

ФУНКЦІЯ КОНТРОЛЮ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі розглянуто теоретичні аспекти здійснення функції контролю в процесі управління платоспроможністю підприємства. Визначено її суть та завдання. Досліджено її взаємозв'язок з іншими функціями управління платоспроможністю підприємства.

Ключові слова: платоспроможність, контроль, управління, фінансовий менеджмент.

Abstract

The theoretical aspects of implementation of control function in the process of solvency management of the enterprise are considered in the paper. Its essence, function and tasks are determined. Its interrelation with other functions of solvency management of the enterprise is investigated.

Keywords: solvency, control, management, financial management.

Вступ

Проблема управління платоспроможністю постає перед будь-яким підприємством, яке функціонує в ринковому середовищі, оскільки від можливості забезпечення своєї платоспроможності залежить можливість існування цього суб'єкта господарювання. Проблемі управління платоспроможністю присвячена значна кількість наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, цю проблему досліджували Н. М. Давиденко, А. П. Дорошенко, Е. Соколова, Н. Б. Теницька, О. Є. Майборода та інші вчені.

Метою роботи є узагальнення значення функції контролю в процесі управління платоспроможністю підприємства.

Результати дослідження

У сучасній науці існують різні підходи до визначення поняття «платоспроможність». У вузькому розумінні платоспроможність підприємства означає наявність у нього грошових коштів та їх еквівалентів, достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю, що потребує негайного погашення [1, с. 37]. У найбільш широкому розумінні платоспроможність полягає в здатності покриття всіх зобов'язань підприємства (короткострокових та довгострокових) усіма активами [2, с. 165; 3]. За іншим підходом, платоспроможність розглядається як спроможність підприємства здійснювати платежі наявними засобами або засобами, які постійно поповнюються за рахунок його діяльності [4, с. 187].

Отже, на основі наведених можна сформулювати основні завдання управління платоспроможності:

- 1) забезпечення наявності у підприємства достатньої суми грошових коштів для погашення короткострокової кредиторської заборгованості;
- 2) дотримання платіжної дисципліни, тобто своєчасне здійснення всіх платежів у повному обсязі;
- 3) забезпечення високого ступеня ліквідності балансу, тобто дотримання такої структури балансу, за якої у підприємства є достатня сума активів, термін перетворення яких у грошову форму відповідає строку погашення його платіжних зобов'язань.

Крім вище наведених, система управління платоспроможності на підприємстві має виконувати наступні завдання [5, с. 258]:

- забезпечення ліквідності активів підприємства;
- забезпечення найбільш ефективного використання капіталу на підприємстві;
- здійснення контролю над своєчасним погашенням дебіторської заборгованості;

- вибір найбільш ефективних форм розрахунку;
- забезпечення безперервності процесу виробництва та реалізації продукції при здійсненні платежів;

- інші завдання, що залежать від специфіки діяльності та галузевої належності підприємства.

При виконанні своїх завдань система управління платоспроможністю підприємства повинна опиратись на загальні функції менеджменту:

- а) планування;
- б) організація;
- в) мотивація;
- г) контроль.

Ефективність системи управління платоспроможністю підприємства залежить від ефективності виконання нею функції контролю. Завдання цієї функції полягають в наступному:

- 1) своєчасному виявленні ознак неплатоспроможності та причин їх виникнення;
- 2) контроль за залишками грошових коштів на розрахункових рахунках;
- 3) співставлення термінів погашення кредиторської та дебіторської заборгованостей;
- 4) контроль за своєчасним погашенням заборгованостей перед кредиторами;
- 5) контроль за своєчасним погашенням заборгованостей позичальниками;
- 6) розрахунок коефіцієнтів ліквідності;
- 7) розрахунок допоміжних показників, таких як тривалість фінансового циклу, індекс ліквідності обігових активів, коефіцієнту забезпечення власними коштами тощо;
- 8) розрахунок показників динамічної платоспроможності (обсяг сальдового грошового потоку, коефіцієнт синхронності грошових потоків, коефіцієнт достатності коштів);
- 9) виявлення відхилень розрахованих показників від планових та причин їх виникнення;
- 10) виявлення резервів покращення платоспроможності.

Дані отримані в результаті виконання цих завдань є підставою для складання та коригування планів, внесення змін до структури організації, внесення змін до фінансової політики підприємства, зміни структуру балансу підприємства.

Найбільшу увагу при здійсненні функції контролю необхідно звертати на показники, що наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Показники платоспроможності підприємства[6, с. 335]

Назва показника	Нормативне значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\geq 0,7$
Коефіцієнт загальної ліквідності	$\geq 1,5$
Коефіцієнт платоспроможності	$\geq 0,1$
Коефіцієнт критичної ліквідності	$\geq 0,8$
Коефіцієнт покриття запасів	$\geq 1,0$

Невідповідність цих показників нормативним свідчить про існування недоліків у діяльності підприємства. Їх усунення можливе шляхом внесення відповідних коригувань до фінансової та/або операційної діяльності підприємства.

Висновки

Отже, контроль є важливою функцією управління платоспроможністю підприємства, суть якого полягає в аналізі фінансової діяльності для виявлення відхилень від оптимального стану платоспроможності та своєчасного внесення корективів в цю діяльність.

Завдання функції контролю можна звести до двох основних груп: моніторинг платежів (1-5) та аналіз фінансових показників діяльності підприємства (6-10). Перша група забезпечує дотримання платіжної дисципліни і найефективніше використання наявних коштів, а друга контролює наявність у підприємства грошових коштів у достатньому обсязі. Безпосереднього впливу на забезпечення високоліквідності балансу функція контролю не має, проте на підставі розрахованих показників можна розробити рекомендації щодо його оптимізації.

Дані отримані в результаті виконання завдань 1-5 можуть бути використані для внесення змін в систему здійснення платежів та структуру контрагентів. Дані отримані в результаті завдань 6-10 можна використати для розробки та коригування планів фінансової діяльності, прийняття рішень щодо управління капіталом тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Давиденко Н. М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства / Н. М. Давиденко // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – №2. – С. 36-40.
2. Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій. / А. Д. Шеремет, Е. В. Негашев — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ИНФРА-М, 2008. — 208 с.
3. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.
4. Базецька Г. І. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері: навч. посіб. / Г.І. Базецька, Л.Г. Суботовська, Ю.В. Ткаченко. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 292 с.
5. Майборода О. Є. Платоспроможність підприємства та формування системи її забезпечення [Електронний ресурс] / О.Є. Майборода, Косарева І.П., Лесняк А.О. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 18. – С. 256-260.
6. Соколова Е. О. Проблеми управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства / Е. О. Соколова, Г. О. Чернявська // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління. – 2016. – Вип. 35. – С. 330-338. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2016_35_37

Сахаров Віталій В'ячеславович – студент групи МФК-18мі, Факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: fm.mof14.sakharov@gmail.com

Науковий керівник: **Ірина Юрїївна Єпіфанова** – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Sakharov Vitalij V. – Department of finance and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: fm.mof14.sakharov@gmail.com

Supervisor: **Yepifanova Irina Yu.** – Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia